

การศึกษาปัญหาพิเศษเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์จะศึกษาและวิเคราะห์การพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยโดยรวม ใน 3 ด้าน คือ ด้านการให้บริการแก่สมาชิก ด้านความมั่นคง และด้านการเจริญเติบโต แต่อย่างไรก็ดี ผู้ศึกษามีข้อจำกัดอยู่สองประการ คือ เวลาในการศึกษา และงบประมาณค่าใช้จ่าย เพื่อแก้ไขข้อจำกัดดังกล่าว ผู้ศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาจึงนำวิธีศึกษาแบบการศึกษาเฉพาะกรณีหรือกรณีศึกษา (Inductive Method of Research) มาใช้ กล่าวคือได้เลือกเอา สหกรณ์ออมทรัพย์ รพช. จำกัด (สอ. รพช.) ซึ่งเข้าร่วมการดำเนินงานเร่งรัดพัฒนาชนบทหรือกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท ซึ่งจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามกฎหมายมาตั้งแต่วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2517 มาเป็นกรณีศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาของ สอ. รพช. ใน 3 ด้านดังกล่าว เพราะผู้ศึกษาเองเป็นเจ้าหน้าที่ของ สอ. รพช. มา 17 ปีแล้ว และเวลานี้ก็ดำรงตำแหน่งเป็นผู้จัดการมาแล้ว 17 ปี

ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาใน 3 ด้าน ของ สอ. รพช. สรุปได้ดังนี้

(1) ด้านการให้บริการแก่สมาชิก เมื่อวิเคราะห์โดยรวมในบริการที่ สอ. รพช. ให้แก่สมาชิก เรื่องการรับฝากเงิน การให้กู้เงิน การให้บริการด้านสวัสดิการบางประการ และการให้บริการด้านสถานที่สำหรับให้บริการ พบว่าสมาชิกแสดงความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (1) ดีมาก ร้อยละ 2.20 (2) ดี ร้อยละ 34.60 (3) พอใช้ ร้อยละ 54.00 (4) ไม่ดี ร้อยละ 7.20 และ (5) ไม่ดีมาก ร้อยละ 2.00

ข้อเสนอแนะให้ขยายประเภทของบริการให้มากยิ่งขึ้น ให้สำรวจหาความต้องการบริการด้านต่าง ๆ ของมวลสมาชิก ให้ สอ. รพช. ทำเป็น "แผนธุรกิจ" ระยะสั้น ระยะปานกลาง ระยะยาว และจัดสรรเงินทุนให้กู้ยืม แยกไปตามแผนธุรกิจนั้น ๆ และให้ สอ. รพช. สำรวจจำนวนทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งการให้บริการของตนเองได้รับการศึกษาสูงขึ้น ด้วยเงิน

ทุนกู้ยืมจาก สอ. รพช. เพื่อชี้ให้สมาชิกเห็นว่า การกู้ยืมเงินทุนแบบสร้างสรรค์ เป็นการออมทรัพย์ อีกอย่างหนึ่งในระบบสหกรณ์ออมทรัพย์

(2) ด้านความมั่นคง ข้อมูลที่ใช้เป็นพื้นฐานการศึกษาและวิเคราะห์ความมั่นคงของ สอ. รพช. มี 7 รายการ คือ จำนวนสินทรัพย์ จำนวนเงินรับฝาก จำนวนเงินให้กู้ยืม จำนวนหนี้สิน จำนวนรายได้ จำนวนรายจ่ายและจำนวนกำไรสุทธิ ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2545

ผลการศึกษาพบว่า อัตรามาตรฐานทางการเงิน และอัตราค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของ สอ. รพช. ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานทางการเงินที่กำหนดไว้โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในกลุ่มส่วนราชการที่มีทุนดำเนินงานระหว่าง 1,000 – 1,999 ล้านบาท ซึ่ง สอ. รพช. มีทุนดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มดังกล่าวนี้

ได้เสนอแนะให้ สอ. รพช. สะสมทุนสำรองให้มากขึ้นกว่านี้ เพราะเวลานี้ (ปี 2545) มีทุนสำรองอยู่เพียง 78.76 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.79 ของทุนเรือนหุ้นที่มีอยู่ 667.89 ล้านบาท เพราะความมั่นคงแบบยั่งยืนของสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ขึ้นอยู่กับทุนสำรองเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นทุนส่วนรวมของมวลสมาชิก นำไปใช้จ่ายโดยตัดจากบัญชีทุนสำรองไม่ได้ เว้นแต่การนำไปชดเชยการขาดทุนของสหกรณ์เท่านั้น ส่วนทุนเรือนหุ้นอาจลดลงได้ทุกเวลาที่สมาชิกขอเบิกคืนเมื่อพ้นสมาชิกภาพ กฎหมายสหกรณ์ของบางประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น กำหนดให้ สหกรณ์สะสมทุนสำรองให้มีจำนวนมากกว่าทุนเรือนหุ้นสองเท่าตัว แล้วอาจให้สมาชิกไม่ต้องซื้อหุ้นของสหกรณ์ต่อไปก็ได้

(3) ด้านการเจริญเติบโต อัตราการเจริญเติบโตของ สอ. รพช. บนฐานของข้อมูล 7 รายการ มีการเจริญเติบโตไม่คึกคัก สาเหตุเกิดจากการที่จำนวนสมาชิก ซึ่งมีอยู่ 9,354 คน ในปี 2540 ลดลงเหลือ 7,887 คน ในปี 2545 โดยเฉลี่ยลดลงปีละ 0.96 จากปีฐาน (พ.ศ. 2540) โดยกำหนดให้ปีฐานมีค่าเท่ากับ 100 เหตุที่จำนวนสมาชิกลดกลดนั้น เกิดจากข้าราชการที่เป็นสมาชิก สอ. รพช. โอนไปอยู่หน่วยงานราชการอื่น เนื่องจากมีกฎหมายปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ในปี พ.ศ. 2545 ขึ้นมาบังคับใช้

(4) การสรุปและการเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นในเรื่องการพัฒนาของ สอ. รพช. ใน 3 ด้านนั้น เป็นผลจากการแยกศึกษาและวิเคราะห์เป็นส่วน ๆ เชิงวิชาการเท่านั้น โดยความจริงแล้ว สอ. รพช. เป็นนิติบุคคลในรูปสหกรณ์ เป็นตลาดรูปแบบพิเศษประเภทหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นโดยกฎหมายสหกรณ์ จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนไปทั้ง 3 ด้านเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของมวลสมาชิกตามอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์

The objectives of this study were to investigate and analyze the development of Savings and Credit Cooperatives in terms of services, stabilization, and growth. However, with the limitation in time and funds, the Inductive method of research, or a case study, was used. The Accelerated Rural Development's Savings and Credit Cooperative Limited established and registered on February 20, B.E. 2517 under the Cooperative Act B.E. 2511 was selected as a representative for a case study of the savings and credit cooperatives in Thailand.

The findings obtained from the investigation and analysis of the development in terms of services, stabilization, and growth were as follows.

(1) Services. The overall analysis of the services provided to the members i.e. deposits, loans, certain welfares, and places showed the five levels of opinions: "very good" (2.20 %), "good" (34.60 %), moderate (54.00 %), poor (72.00 %), and very poor (2.00 %).

Recommendations to improve services included survey of the members' demand for services, making short-term, medium, and long-term business plans to provide loans based on such plans, survey of increased assets, and provision of loans for the members' children to further study.

(2) Stabilization. The analysis of stabilization was based upon amounts of assets, deposits, loans, debts, incomes, expenditures and profit during the period of B.E. 2540 to 2545 (6 years).

It was found that the rate of financial standard, the average rates of the financial position, and business performance of the studied cooperative were comparatively lower than

the financial standard used by The Cooperatives Auditing Department and also lower than the average rates of the financial position and of the business performance of the twelve savings and credit cooperatives with the total assets between 1,000 million baht and 1,900 million baht, of which the studied cooperative is one.

Recommendations to improve stabilization included increasing its amount of reserve funds. In B.E. 2545, the studied cooperative's reserve fund was 78.76 million baht or only 11.79% of its share capital of 667.89 million baht. In some countries such as Japan the authorities specify that reserve funds of a cooperative should be twofold of its share capital. The studied cooperative should set its continuity of purpose to increase its reserve funds.

(3) Growth. The statistical information used for the analysis of growth included the number of members, amounts of share capital, reserve funds, assets, net profit, deposits, and debts. All these indicators were at a decreasing rate during B.E. 2540 – 2545 due to a decrease in number of the members, who had been employees of the Accelerated Rural Development Department and were transferred to other governmental organizations in accordance with the Governmental Organizations Reform Act, B.E. 2545.

(4) The above mentioned information and recommendations were separate parts for the academic analysis only. In reality, the studied cooperative is a legal person in the form of a cooperative which is a formal market under the Cooperative Act. Therefore it is a union of related parts, that is, a business unity with its unique values, principles and practices. Accordingly, it needs to be managed in a way which will lead to sustainable development of the three aspects for social and economic advantages.